

Latvian A: literature – Higher level – Paper 1
Letton A : littérature – Niveau supérieur – Épreuve 1
Letón A: literatura – Nivel superior – Prueba 1

Friday 8 May 2015 (afternoon)
Vendredi 8 mai 2015 (après-midi)
Viernes 8 de mayo de 2015 (tarde)

2 hours / 2 heures / 2 horas

Instructions to candidates

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a literary commentary on one passage only.
- The maximum mark for this examination paper is **[20 marks]**.

Instructions destinées aux candidats

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez un commentaire littéraire sur un seul des passages.
- Le nombre maximum de points pour cette épreuve d'examen est de **[20 points]**.

Instrucciones para los alumnos

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un comentario literario sobre un solo pasaje.
- La puntuación máxima para esta prueba de examen es **[20 puntos]**.

Uzraksti literāru komentāru par **vienu** no sekojošiem tekstiem:

1.

Mūsu džinsu bikses ir kļuvušas vēl šaurākas, un ceļos tās ir saplēstas. Visiem sporta apavi, to mēlītes krietni izvilkas uz āru. Visiem melni krekli. Gatim ir krekls ar uzrakstu *Obituary*. Tā ir mūsu jaunā kulta grupa. Nē, grupa ir veca, spēlē jau kopš astoņdesmitajiem. Viņi nāk no Maiami un ir vieni no *death metal* pionieriem. Mēs esam metālisti. Gatis ir sevišķi

5 pavilkts tieši uz šo *death metal*, tāpēc savējie viņu tagad sauc – Nāve.

Tas ir neticami, viņš šo kreklu atrada *humpalās*. Tas bija brīnums. Mēs visi pēc tam metāmies pārmeklēt humpalu kaudzes. Es arī uzrakstīju mammai sarakstu, kādi krekli jāņem, tikko tos ierauga: *Death, Cannibal Corpse, Brutal Truth, Carcass, Hypocrisy*. Nevienu tādu viņa neatrada, viņa atnesa kreklu ar uzrakstu *Michael Learns to Rock* un trīs smaidīgu puisi *à la*

10 Zaks Moriss fotogrāfijām. Par spīti dumpnieciskajam nihilismam, mana sirds gandrīz salūza no mīļuma. Tomēr to kreklu es uzvilkt nespēju.

Bet Nāve atrada humpalās *Obituary* kreklu par piecdesmit santīmiem. Un vēl viņam nebija labi. Viņš bija tāds kā drusku mānīcīgs un uzskatīja, ka ar šo kreklu nopircis nelaimi (tas, protams, viņu necik neatturēja to cītīgi nēsāt). Tā arī tagad viņš teica:

15 — Es teicu! Es teicu! Vienmēr kaut kas neveicas, kad man mugurā tas krekls!

Mēs nupat bijām izmesti no vilciena Jelgava–Rīga. Par niekiem. Mums nebija biļešu. Konduktoru brigāde nokomentēja mūsu matus un izlika mūs ārā, ka noplīvoja vien. Vilciens aizbrauca tālāk, bet mēs stāvējām šeit, Olainē.

— Ko darīsim, kungī?

20 Nāve paskatījās pakaļ vilcienam, nekas no tā vairs nebija saskatāms. Edgaram nekad netrūka padoma:

— Es domāju, mēs varam sist suņus un tirgot ādas!

Viņš neapšaubāmi bija jucis. Viņš dzīvoja Nāvem kaimiņos. Jukuma un pārliekas mīlestības pret šausmu kino dēļ viņu dēvēja par Zombi.

25 — Drīz vietējie tirgos mūsu ādas.

Mēs ērgļu acīm nopētījām pilsētu, kas pletās mūsu priekšā, krūmiem aizaugusi.

Nemanīja nevienu pašu cilvēku. Bet krūmi izskatījās aizdomīgi.

— Pazūdam.

Un mēs gājām uz šoseju.

30 Te Zemgales līdzenums bija aplūkojams vēl labāk, Jelgavas puses pamale šķita vēl mīļāka, mīļāka nekā ilgotā Rīgas puse. Rīga mūs neinteresēja, bet, izbraucot tai bezmaz cauri, varēja nonākt Birzā. Tā bija pasaules galvenā vieta. Dažkārt saukta arī par Panku Biržu. Mamma stāstīja, ka tur jau septiņdesmitajos hipiji mainījušies ar platēm. Biķernieku mežā, līdz kuram varēja tikt ar astoņpadsmito trolejbusu vai varbūt tramvaju. Cilvēki pulcējās

35 mežā — atstumtie, ārpus likuma esošie, kuri negribēja citu vietu, pulcējās mežā un darīja tur savas lietas, par kurām nenojauta pilsēta un pasaule apkārt.

Ko viņi tur darīja? Pagaidām zinājām tikai, ka mainījās ar kasetēm. Ar to pietika.

Kasetes mums vajadzēja. Vairs nepietika ar *Nirvana* un *Pearl Jam*.

Es pa klusam vēl dažreiz klausījos *Nirvanu*. Tomēr biežāk jaunās kasetes. Man bija

40 *Tiamat* albums "Wildhoney". Nāve man dabūja to kaseti pa saviem kanāliem. Kārlim savukārt bija *Napalm Death* "Harmony Corruption". Nāvem bija *Entombed* "Wolverine", *Cannibal Corpse* "Eaten Back to Life" un *Morbid Angel* "Altars of Madness" un vēl kaut kas, neatceros. Pavisam noteikti viņam bija *Asphyx* "The Rack", to viņš bezgala mīlēja un ilgojās iegūt nākamo *Asphyx* veikumu "Last One on Earth", tad viņam neko vairāk no šīs dzīves nevajadzēšot. Tā bija

45 mūzika, kurai līdzīgu es nekad agrāk nebiju dzirdējis. Es vispār nekad nebiju spējis iedomāties, ka kaut kas tāds pastāv. Šī patiešām bija cita pasaule. Bija labi sēdēt te uz asfalta, kopā ar Nāvi un Zombi, ceļa vidū uz citu pasauli.

Jānis Joņevs, *Jelgava 94* (2013)

2.

Es zaudēju

Kad citi bērni rāpās kokos, es paliku mājās, jo slimoju,
kad viņi kārtoja eksāmenus, es dzēru,
jo es zināju – es zaudēju.

5 Un kurš sporta stundās vienmēr stāvēja vārtos
sporta apavos, smagos kā gludekļi,
jo bija skaidrs – es zaudēju?

Kā zēns uz divriteņa, kas brīdi turējās līdzās vilcienam,
līdz atpalika un pazuda skatam –
es zaudēju.

10 Es to jau sapratu ātri – es esmu es un viens,
viņi ir viņi un daudzi, man nav izredžu –
es zaudēju.

15 Esmu slikts bukmeikers – es nezinu, kurš uzvarēs,
viss, ko es zinu –
es zaudēju.

Esmu slikts sinoptiķis – viss, ko protu pareģot,
ir vilšanās, plāksteri, sāpes –
es zaudēju.

20 Tādēļ neņemiet mani savā komandā,
nelieciet likmes, nelolojiet cerības,
neizvēlieties mani par partneri, draugu vai dēlu –
es zaudēju.

Arvis Viguls, 5:00 (2012)